

Locuint'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactionii

e in

Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru primí decatu numai de la corespundintii regulari ai „Federationii.“
Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiino:

Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „

Pentru Roman'a

pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 15 „ = 15 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taes'a timbrale pentru fiesce-care publicatiune separatu. In loculu deschisu 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Situatiunea in Transilvani'a.

Sub acestu titlu, diuariulu „Osten“ publica in numerulu s'eu dela 22. maiu a. c. urmatoriulu articlu, ce l'a primitu de la unulu d'intre conducatori principalii ai Romaniloru d'incece de Carpati:

„Nu este prim'a ora, candu in nr. 19 alu pretiuitei Dyostre foie vi-ati indreptatu atentiunea spre situatiunea d'in Transilvani'a si simpatiele spre poporulu romanu d'in Austri'a.

„Nu sciu, daca ati primitu de la inteliginti'a acestui poporu nefericitu ore-si-care proba de recunoscinti'a; de altmintrele Ve potu asigurá cá, de una parte, ea cunosece forte bine atátu pre amicii s'ei sinceri, organele loru de publicitate si pre politici, cari au cugetu bunu facia de poporu, cátu si, de alta parte, pre fatiarnici si pre contrarii sei secreti; celoru d'antáiu li pastreza cele mai sincere simpatie, éra cestoru d'in urma celu mai mare dispretiu. In tempulu d'in urma s'a imputatu Romaniloru transilvanieni in mai multe diuarie, cá si-au pusu de multu mánele in sinu, cá s'au retrasu de pre scen'a evinementeloru politice si cá ei aru fi parasitu terenulu activitati, in modulu celu mai neresponsabilu, in favorulu inimiciloru loru.

„Acésta acusatune pote s'ea justificata in ochii acelor-u, cari sunt indatenati a considerá numai superficialu viet'a poporului; acei-a inse, cari privescu mai de aproape impregiurárele de aici si dispusetiunea poporului, voru trebuí s'ea judece cu totulu altmintrele in privinti'a acésta. Nu, acestu poporu nu se va tradá neci una-data, elu nu se va sinucide neci odata.

„Candu, in vorbirea sa tienuta in luna lui Maiu 1867 in piati'a d'in Turd'a, avocatulu dr. Ratiu spuse comissariulu regescu cont. Emanuilu Pécly: „Daca starea exceptiunala decretata asup'r'a nostra ar' durá chiaru si una suta de ani, natiunea romana va pastrá credinti'a neclatita pentru convingerile sale, pentru autonomi'a tiei, pentru libertatea natiunale, pentru natiunali'tatea sa si pentru legile d'in 1861.“ — elu vorbi atunci d'in anim'a intregului poporu, si c. Pécly ar' poté dá celu mai bunu testimoniu in acésta privinti'a, fiindu cá elu a fostu acelu-a care, in caletor'a sa dela Clusiu pâna la Brasieu si de acolo preste Fagarasiu, Sabiu si Alba-Iulia, a gasitu pretotindene, la Romani, acele-a-si convingeri. Si alta-ce a fostu ore pronunciammentulu de la Blasiu d'in maiu 1868? Si cele patru-spre-diece petitiuni presintate Majestáti Sale d'in partea comitateloru, in noemvre 1868, in afacerile tiei si ale natiunei? Si conclusele conferintiei natiunali d'in Miercurea, d'in martiu 1869? Acésta conferintia a adoptatu intru tote cuprinsulu petitiunei natiunale, facuta cátra Majestatea Sa in 30. decemvre 1866 si a tienutu susu drapelulu autonomiei Transilvaniei si alu legiloru d'in 1861, pronunciandu-se pentru passivitatea absoluta facia de alegerile la diet'a d'in Pest'a! Dar' conferinti'a d'in Turd'a dela 1/13 ianuariu 1870?

„Dela Romanii transilvanieni se pretinde una actiune asemene celei-a d'in Boemi'a, Moravi'a, Carinti'a, etc. Se trece inse cu vederea, cá natiunea romana d'in Transilvani'a lancezesce sub legea martiale, a carei-a mána de feru apesa numai si numai pre acestu poporu, despretiuitu, storsu si insielatu de mii de ori. Intrebámu la rondulu nostru: ce au facutu chiaru inimicii cei mai mari ai Romaniloru, ce au facutu chiaru magiarii sub durat'a absolutismului nemtiescu? S'ea ni respunda la acésta istori'a celoru diece ani, dela 1850 pâna la 1860. Magiarii se tupiláu si sarutáu mân'a, pre carea nu o poteáu muscá; acésta si nu alta-ce faceau ei, si si-acceptáu salutela d'in — stratinetate. Ei bine, Romanii nu sunt atátu de rei, ei nu se tupilesco si nu saruta mân'a apesatoriloru loru. Ce se pote cere mai multu dela ei? O, noi scimu ce. Una rebeliune a Romaniloru, fia ea veri-cátu de mica, n'ar' fi neci decátu pre-scumpu platita cu unu milionu. Inse inimicii nostri nu se voru poté bucurá de

acésta rebeliune mica si asceptata cu nestemperu. Dreptu-ace'a, afurisit'a administratiune solgabireésca in zedaru si-dá tota silinti'a. — De altmintrele temnitiele cele puturose d'in Transilvani'a sunt, mai pretotindene, pâine; vinovati si nevinovati se inchidu sub diferite preteste desierte, numai ca s'ea se pota reláta in susu ce-va, ce mirosa a rebeliune. Impregiurarea, cá barbatii pronunciammentulu fure trasi pâna la usi'a temnitiei; cá Iacobu Muresianu, barbatu binemeritatu de scola si natiune, fú asemene persecutatu pre cale judecatorésca, cá Alesandru Romanu lancezesce in temnitia numai pentru cestiunea transilvana, cá Porutiú fú salvatu, cá prin minune, de pedeps'a inchisorii; cá, cu singur'a exceptiune a asié numitei „fractiuni sabiiane“, — totu-de-un'a fidela, — barbatii, despre cari se crede, cá au una reputatiune buna la poporu, sunt pusi sub inspectiune: — tote aceste si alte asemene dispusetiuni sunt facute numai cu scopulu ca, pentru venitoriu, oprimerea poporului romanu s'ea se pota justificá mai bine.

„Romanii transilvanieni fure acusati chiaru si d'in partea unoru connatiunali ai loru, cá nu tieu adunári si nu discuta in publicu afacerile loru. Aci se perde d'in vedere, cá in Transilvani'a nu existe lege de reuniune si intrunire, si cá, in loculu unei asemeni legi, domnesce „pumanulu.“ Anume, Romanii sunt atátu de dispretiuiti, in cátu sp. es. celoru de ritulu greco-catolicu nu li este concesu nece chiaru d'a se aduná intr'unu congresu beserecescu, dupa esemplulu coreligiunariiloru loru greco-orientali si romano-catolici. Prin urmare, Romanii greco-catolici stáu in privinti'a acésta mai reu, decátu chiaru gidanii, cá-ci ei sunt indrumati de magiari la Pest'a, in congresulu catolicu unde, precum se scie, ei n'au nece unu locu si unde, conformu desvoltárii istorice a beserecei loru, nece cá au ce cautá. S'eu voiesce dora guvernulu prin acésta mesura fortiatu a-i constringe indirecte, ca s'ea se desbine de catolicismu si s'ea se reintorca in sinulu beserecei greco-orientali? Guvernulu si-ar poté ajunge acestu scopu multu mai iute, pre alta cale; opereze numai cu diliginti'a, ca infallibilitatea papei s'ea se intruduca, cátu se pote mai curundu, ca articlu de credinti'a s'eu dogma in Ungari'a si Transilvani'a; atunci pote asceptá liniécitu tempulu, candu nu voru apartiené confessiunei greco-catolice decátu demnitarii beserecesci si capitlele.

„S'a mai dísu Romaniloru transilvanieni, cá plansorea loru principale este, cá in oficie si demnitáti nu s'au promovatu mai multi d'intre connatiunaliiloru loru. Ei bine, acésta dorere s'ar poté, in fine, suportá forte usioru intre impregiurárele premise. S'ea nu se creda inse neci decátu, cá unu poporu care, multiamita lui Domnedieu, are degiá inderetrulu s'eu scol'a copiloru, s'ar poté dora seduce ca, prin numirea in oficie si demnitáti a cátoru-va sute d'intre connatiunaliiloru s'ei, s'ea si nege esistinti'a natiunale, individualitatea secularia, patri'a si libertatea sa multu oftate.“

D'in Croatia.

Guvernulu banului Rauch pare a nu avé multa vietia. Elu are doi adversari puternici: partit'a „natiunale“ si partit'a „autonomista.“ Césta d'in urma incepú a se formá in tempulu mai d'in urma si e caracteristica d'in punctulu de vedere alu impacatiunei croato-magiare, carea nu mai multumesce nece pre unu croatu. Pentru ce nu? Pentru cá procedurile arbitrare ale guvernului magiaru si ale omeniloru s'ei sunt totu acele, asié in Croat'a ca in Transilvani'a; pentru cá pactulu croato-magiaru nu este respectatu d'in partea guvernului magiaru. Estragemu cáte-va puncte d'in programulu publicatu mai de curendu alu partitului „autonomistu“ d'in Croat'a; nu cá acestu partitu ar' avé dora majoritate in Croat'a; nu, cá-ci majoritatea este alu partitului natiunale, — ci numai pentru ca s'ea ne convingemu, cá esistu degiá diferentie chiaru si intre guvernulu magiaru

si intre magiaronii s'ei d'in Croat'a. Éca cáte-va puncte d'in programulu mentionatu:

1. A face s'ea se respecteze intru tote pactulu inchiaiatu intre Croat'a si Ungari'a. (Asié dara guvernulu magiaru nu l'a respectatu intru tote.)

2. A cere, ca guvernulu s'ea si implinesca detorintiele sale si ca responsabilitatea ministriloru s'ea nu fia vorba gola.

3. A lucrá pentru regularea definitiva a afaceriloru interne a le tiei.

4. A cere ca drepturile constitutiunali a le tiei: dreptulu de intrunire si libertatea pressei s'ea si se redde. (Asié dara chiaru partit'a magiarona d'in Croat'a recunosece cá pâna acuma a fostu acolo stare exceptiunale.)

5. A cere, ca s'ea se elaboreze una noua lege electorale si s'ea se convoce una noua dieta.

6. A cere ca cestiunea Confinieloru militari s'ea se resolva prin banulu si prin diet'a Croatiei. (Éca unu punctu care va dá multa grige guvernulu magiaru.)

7. A lucrá intr'acolo, ca Croat'a s'ea devina mai independente de cátra Ungari'a, mai vertosu in financiele tiei.

8. A cere ca integritatea tiei, garantata prin actu'u de impacatiune, s'ea fia realitate. Aci se intielege cestiunea Fiumei si a Dalmatiei. (Puncte forte grave, daca vomu considerá voracitatea guvernulu magiaru, care voiesce a inghití aceste doue provincie.)

Acésta este esenti'a programulu noului partitu autonomistu, ai carui-a capi sunt: Vukotinoviciu, Jelaciciu, Fodroci, Kralejeviciu, Otto, Akurti si Goriciki. Punctulu principalu in care se deosebesc partitulu autonomistu de cátra celu natiunale este, cá celu d'antáiu considera impacatiunea ca base a reformeloru ulteriori, éra partitulu natiunale dechiara, cá acésta impacatiune este ilegale si, prin urmare, nu o recunosece. Precum se scie, opiniunea d'in urma are majoritate in intregu regatulu triunitu.

Discursulu dlui Ionu Brateanu

tienutu in sala Slatineanu in 5. maiu a. c. *).

Dupa ce dlu Eugeniu Statescu si-terminá vorbirea in-rerupta de aplausele multimii intrunite, si pre carea spatiulu nu ni permite a o reproduce, dlu presiedinte Stefanu Golesecu spune, cá dupa dlu Statescu este inscriu a vorbi dlu George Ghica.

Voci. S'ea vorbesca dlu Brateanu.

D. Presiedinte. Dlu Brateanu nu a venitu inca.

Numerose voci. A venitu, s'ea pofiesca la tribuna.

(D. Brateanu se suie la tribuna; aplause fragurose resuna n tota sala.)

D. Ionu Brateanu. D-loru, amu bagatu de sema cá, ori de cáte ori noi acésti-a mai betrani vorbimu, sunteti multiamiti si plecati in urma a casa: eu mi-esplicu forte bine acésta: candu audu cantecele unui mare maiestru, mi-placu; dar' candu audu cantece d'acelea ce mi-a cantatu mam'a in copilaria, acele cantece me atingu la anima, me légana si me adormu; vocea nostra acestoru-a, cari de la 1848 ve totu vorbimu, a devenitu pentru d-vostra cantecele léganului d-vostru, ve adorme!

Tocmai pentru acésta, d-loru, ve rogu ca s'ea ascultati vocea vigurosa a tineriloru, cari vinu cu ideele progresive ale timpului; si dupa ce i-veti ascultá pre d'insii, in urma vomu veni si noi, ve vomu vorbi, ve vomu cantá cantecele léganului d-vostru, si atunci ve veti duce a casa s'ea ve culcati. (Aplause).

D. George Ghica. Inainte de a luá cuvintulu d. Brateanu, spre a ne incuragiá ca s'ea vorbimu inaintea d-sale, eramu s'ea ieu indresnéla s'ea ve ceru scusele mele, fiindu-cá, de-si fusesemu inscriu ca s'ea vorbescu, nu me simtu destulu de puternicu spre a indeplini misiunea acésta. Am si mai multu curagiu a o face acésta acum, candu s'a auditu in midiloculu nostru glasulu d-lui Brateanu, acelu betranu care pretinde cá glasulu s'eu ne adorme; asceptu dar' a audí, impreuna cu d-vostra, pre

*) Vedi Nr. trecutu alu „Fed.“ sub rubric'a: Roman'a.

d. Brateanu, pentru că glasul său nu ne adormea, ci ne descăpăta.

Voci. Prè bine!

D. Ionu Brateanu. Mi-parc reu, d-loru, că eu modulu acest'a descăpătați generațiunea cea nouă de a-si face detori'a. D-vostra trebuie s'o încurajați, pentru că de la ea atârna viitorul Romaniei; betranii nu mai au acum de cătu să aplaude. Jun'a generațiune are să lupte; acest'a e detori'a ei, n'o descăpătați dar'.

D-loru, adese ori v'amu dîsu cuvinte cari nu erau lingusitore pentru d-vostra, fiind că amu crediutu, de la 1848 si pâna asta-di, că nu lingusindu poporul la servese cine-va, ci că numai acei-a, cari voiesou să lu insiele, lu lingusiescu. (Aplause.)

Sum fericitu, d-loru, asta s'era că potu să ve spunu cuvinte cari sunt espresiunea fericirii si a bucuriei: pentru antâi'a data sum incredintiutu că viitorul Romaniei iè unu aventu, fiindu-că pentru antâi'a data vedu societatea romana, că se petrunde nu numai de drepturile sale, ci si de detori'a sa. De siese lune incoce, amu vediutu că nu mai sunteti nesce omeni cari n'au de cătu aspiratiuni, ci c'ati devenitu cetatieni activi, cari si-simtu drepturile lor, cari au vigorea, curagiulu cetatienescu de a-si face detori'a! (Aplause.)

Sum induoitu fericitu, si ca Romanu si ca simplu particularu, fiindu că printr'acesta atitudine energica a cetatienilor Romani s'a inchisu er'a revolutiunilor. Societățile nu se arunca in revolutiuni, de cătu numai in momente de desperare; fiindu că, daca revolutiunile sunt salutare in unele impregiurări, nu este mai putinu adevratu că in alte impregiurări ele potu espune acele societăți. Am dîsu că sum fericitu, că prin atitudinea d-vostru s'a inchisu er'a revolutiunilor, fiindu că ele nu mai potu avé locu de cătu acolo, unde cetatienii nu cunoscu pre deplinu mai antâi'u drepturile lor, si apoi detori'ele lor. Acolo inse, unde cetatienii au curagiulu de a-si aperá, pre teremulu legale, drepturile, chiaru cu viet'i'a, societățile nu mai sunt espuse la revolutiuni. Luati de esemplu Americ'a.

Americ'a a facutu una singura revolutiune, si de atunci pâna asta-di nu a mai facutu alt'a si cu toto aceste nu esiste in lumea intraga, in nici una epoca a istoriei omeniei, o societate care să fi facutu progrese mai mari de cătu Republic'a Americi! (Aplause). Pentru ce acest'a? Pentru că fia-care cetatianu americanu este unu cetatianu activu, care cunosce drepturile sale pre deplinu si scie să si-le apere contra totoruru inamicilor, prin totu felulu de sacrificie. Numai republic'a americana a spaimentatu lumea prin sacrificiile sale, ori de câte ori patri'a a fostu in primejdia.

Duceti-ve apoi si vedeti Engliter'a. Este unu secolu si diumetate de candu ea n'a mai facutu revolutiuni. Pentru ce? Fiindu că fia-care Englezu este unu soldatu alu constitutiunii tiei sale; fia-care Englezu si-cunosce pre deplinu drepturile sale si si-le exercita cu o persistenti'a, care face admiratiunea lumii: astu-felu societatea englesa face pasuri gigantice, fâra să faca o revolutiune.

Duceti-ve pre urma si vedeti Elveti'a. Ea n'a mai facutu revolutiune d'inainte de 1847, si acea revolutiune n'a fostu sociale, ci politica, de uniune. De atunci pâna asta-di nu a mai facutu nici o revolutiune. Cu tote acestea nu este nici o societate pre contininte, care a facutu mai multu usu de libertățile publice, de cătu Elvetianii. Pentru ce? Pentru că fia-care Elvetianu nu este numai unu cetatianu pentru aperarea drepturilor sale, ci si unu soldatu pentru aperarea drepturilor patriei, contra oricarui-a care ar' indrasni să atinga acele drepturi si chiaru contra lumii intregi; si esemplulu despre acest'a nu este departatu. Ati vediutu ce armata are regle Prusiei, ati vediutu că elu a spaimentatu lumea cu victoriile sale. Ei bine, cu tote acestea o mica republica, acea a Elvetiei, candu a vediutu pre regele Prusiei că vré s'o lovésca in drepturile sale asupr'a Neuchatelului, s'a sculat in picioru, fia-care Elvetianu a fostu unu soldatu, si Prusi'a--Prusi'a, care a sfarematu unu imperiu ca alu Austriei, n'a indrasnit să merga asupr'a Elvetiei, că-ci a vediutu că acolo este unu poporu de soldati. (Viue applause.)

Vedeti apoi Belgi'a: de candu a facutu cea d'antâi'u revolutiune, prin care s'a emancipatu de jugulu Olandei, n'a mai facutu nici un'a; si cu tote acestea Belgi'a este statulu celu mai liberale si care a facutu cele mai mari progrese in Europ'a. Pentru ce? Pentru ca fia-care Belgianu este unu soldatu alu natiunalității si alu libertății sale (Aplause). Astu-felu, d-loru, aceste societăți se bucura de drepturile lor, facu progrese, numai pentru că membrii lor sunt totu-de-un'a descepti si totu-de-un'a gat'a să si apere drepturile. Numai societățile, cari nu sciu să faca ca acele pro cari vi le-amu numitu, cari nu sunt in conditiunile lor, numai societățile acelea stân pre locu si incepu chiaru a retrogradá; pentru că, in locu d'a fi totu-d'a-un'a descepte, ele adormu, si numai candu vedu că a ajunsu cutitulu la osu, candu vedu că sunt aproape d'o prapastia, numai atunci se scola si resterna totu, si apoi éra-si adormu (aplause).

Aceste societăți, d-loru, de multe ori in adevoru facu acte sublime, cari atragu atentiunea Europei intregi, cum amu facutu si noi la 1848, 1857, 1859 si 1866, dar'

ele nu dáu nici o garantia, nimene nu pote fi securu că intr'o di ele n'o să fia aruncate intr'o prapastia asiè de adunca, in cătu să nu se mai pota radica.

Numai societățile, in care chiaru celu mai d'in urma cetatienu este petrunsu de drepturile sale, are sentiementulu natiunale si sentiementulu libertății, numai acele societăți sunt secure de viitorulu lor, numai ele nu potu fi asverlite in prapastia.

Fiindu-că amu acesta convingere, d-loru, d'aceea vinu să ve esprimu asta-di fericirea mea, că-ci vedu că de vre-o câte-va lune v'ati petrunsu d'aceste adevururi, ati devenitu adevirati cetatieni romani, cari simțiți că aveti să aperati nu numai Constitutiunea si drepturile d-vostru, dar' să asecurati insu-si viitorulu marei Romanie (aplause). Sum fericitu, pentru că numai atunci, candu toti veti fi petrunsi de drepturile d-vostru, candu veti scî toti să ve faceti detori'ele, veti poté pretinde la stim'a natiunilor, la respectulu celor care ne guverna. Numai atunci nimine nu va mai indrasni să ve calce in picioru, nici materialmente nici moralmente. De ora-ce, daca nu veti fi in stare să ve faceti detori'a, — lucru care nu se pote, nu este admisibilu, fiindu că numai unu misielu nu-si face detori'a, — atunci misieli acest'a va dá curagiulu altui misielu, care va veni si ve va calcá fâra temere in picioru (aplause.)

Nu sciu, d-loru, daca ve aduceti aminte că aceste opiniuni le amu exprimat in anulu 1865, in jurnalulu Sentinela, prin nisce epistole adresate poterii esecutive d'atunci. I-amu dîsu: Ve este terna de revolutiune? Vorbiti de revolutiune? Dar' contra cui să faca natiunea romana revolutiune?

Ore guvernulu nu este romanu, ore ostirea nu este romana, ore justiti'a nu este romana? Contra cui dar' să facemu revolutiunea? — Pote, amu adausu, să se faca vr'o evolutiune, dar' revolutiune nici de cum.

Si, daca atunci Romanii toti erau petrunsi de acestu adevoru, daca erau destulu de desceptati si radicati in demnitata loru de cetatieni, nu se faceá revolutiune la 1866, ci se faceá numai o evolutiune; daca avcamu toti curagiulu să venim, cum facemu acu-si, de vr'o siese lune de dile, cum facu mai tote orasiile Romaniei, a esprime vointiele nostre si a ne sustinú drepturile, atunci poterea esecutiva si armata, si administrati'a, si justiti'a aru fi fostu intr'unulu si acela-si simtiementu cu natiunea, si atunci fostulu Domnitoru Cuza aru fi fostu nevoitu să se plece inaintea vointiei natiunale si să murga pre drumulu care lu areá natiunea; s'eu, daca nu voiá, daca gasiá că positi'a ac'ea nu este placuta pentru elu, atunci erá să se duca ca unu omu pacinicu si onestu, totu asiè cum se suise pre tronul (aplause prelungite.)

Vedeti, d-loru, ce se intempla in Franci'a, in Franci'a care este unulu d'in Statele cele mai monarchice d'in Europ'a, pre alu carei tronul se afla legend'a unui erou, care este nu numai alu Franciei, dar' alu Europei intregi. Imperatulu Napoleonu, urmasiulu lui Napoleonu celu Mare, Imperatulu Napoleonu III, cumu a spusu si d. Statescu, ca unu omu eminentu inteligent, inaintea vointiei natiunale a intratu pre calea care i-a aretat natiunea. Cestiunea, in Franci'a, s'a pusu astufelu, in cătu nu numai cetatienii, nu numai poporulu s'au pronunțiatu asupr'a constitutiunii, ci si ostirea. Ea a votatu in tota libertatea, si aproape de a patri'a parte d'in ostirea franceza a respunsu prin n'u imperatulu acelu a, care personifica glori'a, marirea Franciei, acelu a in fine, care a dus'o la Sevastopolu si la Solferino. Ea i-a dîsu n'u, nu mai mergo pre drumulu acelu! (aplause.)

Ei, d-loru, nimine nu pote să dica că Napoleonu nu e unu soldatu si că armata franceza este o armata de anarchia, că ci este o armata care serve lumii intregi de esemplu de disciplina si de fidelitate. Inse societatea moderna este asiè: Napoleonu chiaru a intielesu că asta-di armata face parte intregante d'in natiune si trebuie să alba dreptulu d'a-si esprime vointi'a, si că elu este detoru să tiena socotela de acesta vointia (aplause).

Intiegeti dar', d-loru, că, daca veti urmá a avé consciinti'a drepturilor d-vostru, — fiindu că acum aveti acesta consciinti'a, — daca veti urmá a senti, a vedé, a cunosce că interesele d-vostru sunt atârinate de interesele generali ale tiei, nu trebuie să fia resolute, hotarite, de cătu prin concursulu d-vostru alu totoruru; daca veti starui a avé consciinti'a deplina de acestu adevoru, curagiulu, devotamentulu si sentiementulu demnității cetatienesci, adeca otarirea d'a ve face pre deplinu detori'a d-vostru si d'a ve aperá dreptulu contra ori carui; atunci, nu numai că veti asecurá stabilitatea interna pentru perpetuitate, nu numai că veti aduce indreptarea financiaru, respandirea instructiunii, darea adeveratei justitii si, in fine, asecurarea totoruru intereselor celor mari ale tiei de la care atârna interesele particulare, dar' veti face inca si altu ce-va: veti insuffá respectu strainului!

(Va urmá.)

Camer'a representantiloru Ungariei.

Siedinti'a de la 27 maiu.

Presiedinte: Paulu Somsich. Notariu: Stefanu Majláth. D'entre ministri n'a fostu nece unulu de facia.

Dupa cetirea si autenticarea procesulu verbalu alu siedintei d'in urma, presiedintele spune, că ministrulu presiedinte, c. Iul. Andrásy, l'a incunoscintiutu ieri d'in Vien'a in modu oficialu, că Majestatea Sa a numitu pre fostulu ministru alu comerțului, industriei si agriculturii, Stefanu Goroce, ministru de comunicatiune, éra in loculu d'insului a numitu pre deputatulu Iosifu Szláv. (Aprobări viue.) Dupa acea presinta mai multe petitiuni, cari se transpunu comisiunei petitiunarie.

Comisiunea a cincea judiciaria relateza in privinti'a alegerei deputatulu d'in cerculu Tasnadului, cottulu Solnoculu-de-midilocu, Bernhardu Gutti. Dupa-ce acolo s'a intemplatu bataia mare, cu care ocaziune s'a ucisu unu alegatoriu si a trebuitu să introvina cavaleri'a, comisiunea judiciaria a aflu de necesariu a ordiná in numitulu cercu electoralu una investigatiune, pentru a se cercetá daca prin intemplamintele aceste nu s'au impededatu alegatorii dela exercitarea dreptulu lor. — Cu conducerea investigatiunii se insarcineza membrulu comisiunei judiciarie, Samuilu Turry, care se si jora numai decátu.

Comisiunea economica relateza despre petitiunea tipografiloru, cu cari camer'a a inchiaiatu unu contractu, relativu la tiparirea documintelor dietali, cerendu sporierea speselor de tipariu cu 20%. — Mai departe relateza despre sponsele cari se receru pentru facerea unei porti spre gradin'a veterinariiei d'in apropiare, spunendu că aceste facu sum'a de 1192 fl. v. a. — Ambe raporturile se voru tipari si pune in desbaterea camerei.

Iuliu Kaucz relateza d'in partea comisiunei financiare despre construirea călii ferate St. Péter Fiume. — Raportulu se va tipari si tramite la sectiuni.

Ales. Bujanovaics relateza d'in partea comisiunei centralei despre novelele călii ferate de Ostu si Nordu, precum si despre proiectulu de lege relativu la construirea călii ferate Muncaci-Stry. — Raportulu se va tipari si pune in desbaterea camerei.

Siedinti'a se inchiaia la 10¹ ore a. m.

Afaceri beserecesci.

Procopiu, d'in mil'a lui Domnedieu episcopulu diecesanu alu Aradului, Oradei-Mari, Ienopolei si alu Halmagiului, precum si alu partiloru adneccate d'in Banațulu temisianu.

Iubitulu cleru si poporu eparchiale daru si mila dela Domnedieu Tatalu si Domnulu nostru Iesu Christosu!

Binecuvintatu să fia Domnulu Domnedieu, care ne a invrednicitu a ajunge, ca dupa staruintele constante ale clerulu si poporulu nostru, să ne potemu imbucurá de unu organismu nou in viet'i'a nostra beserecesca, intocmitu dupa statutulu organicu alu beserecei greco-orientali romane d'in Ungari'a si Transilvani'a!

Ve vestescu adeca totoruru, cari ve tieneti de clerulu si poporulu eparchiei aradane: că sinodulu eparchiale, convocatu prin literle mele pastorali d'in 19. Februaru a. c. Nr. 193. pre Dominec'a Tomei a. c. — dupa o consultare si judecare de mai multe dile, au facutu cele ce mai erau de a se face pentru efectuarea statutulu organicu; si in cele ce se tienu de organismulu beserecescu, au sistemisatu si au alesu personalulu necesariu pentru administratiunea centrale a trebelor eparchiali, care lu facemu cunoscutu iubitulu cleru si poporu eparchiale in urmatoriile:

A) La consistoriulu d'in Aradu.

Sub presidiulu naturale alu meu, ca alu episcopulu diecesanu, s'au sistemisatu:

- la senatulu strinsu beserecescu: 2 asesori ordinari si 19 asesori onorari, toti d'in cleru;
- la senatulu scolasticu: 1 asesoru ordinariu d'in cleru; 2 asesori ordinari d'in mireni; 6 asesori onorari d'in cleru si 12 asesori onorari d'in mireni;
- la senatulu epitropescu: statulu personalulu intru tote ca la senatulu scolasticu sub b.)

B) La consistoriulu d'in Oradea-Mare

Sub presidiulu unui vicariu episcopescu s'au sistemisatu:

- la senatulu strinsu beserecescu: afara de vicariulu episcopescu, 1 asesoru ordinariu si 10 asesori onorari, toti d'in cleru;
- la senatulu scolasticu: 1 asesoru ordinariu d'in cleru; 2 asesori ordinari d'in mireni; 3 asesori onorari d'in cleru si 6 asesori onorari d'in mireni;
- la senatulu epitropescu: statulu personalulu intru tote ca la senatulu scolasticu sub punctulu precedente b.)

Cu privire inse la neajunsurile materiali, ce se areta mai alesu acum in primul stadiu alu reorganizării consistoriiloru, sinodulu eparchiale intru deplinierea posturiloru sistemisate deocamdata s'au marginitu la unu numeru mai micu, si lasandu unele posturi asesoriali nedepelnite, au facutu numai urmatoriile alegeri

I. La consistoriul d'in Aradu:

a) In senatulul strinsu beserecescu: Asesoru ordinariu: Ioanu Russu, parochu in Aradu. Asesori onorari: Andreiu Papp, protosincelu, Ioanu Groza, protopresviterulu Halmagiului, Moise Grozescu, parochu in Batania, Petru Ancu, parochu in Ghironda, Ioanu Cornea, parochu in Chisineu, Vasiliu Zorlentianu, parochu in Capruti, Demetriu Popu, parochu in Covasintiu, Stefanu Opreanu, parochu in Nereu, Nicolau Beldea, parochu in Siri'a, Vincentiu Schelegianu, parochu in Aliosiu, Iuliu Bogdanu, parochu in Comlosiu (Banatu), Ioanu Damsi'a, parochu in Seceni, si Georgiu Chirilescu, parochu in Chitichazu. b) In senatulul scolasticu: Asesoru ordinariu mirenu: Georgiu Craciunescu, profesoru la gimnasiulu d'in Temisior'a. Asesori onorari preoti: Meletiu Dregiciu, protopresviterulu Temisioarei, Nicolau Popoviciu, parochu in Minisiu, Trifonu Sietpetianu, parochu in Chisetu, si Vasiliu Belesiu, parochu in Giulitia. Asesori onorari mireni: Vincentiu Babesiu, deputatu dietale in Pest'a. Dr. Paulu Vasiciu, pens. inspectoru de scóle in Temisior'a, Ioane Popoviciu Desseanu, avocatulu in Aradu, Dr. Atanasiu Siandoru, profesoru la preparandia in Aradu, Sigism. Popoviciu, deputatu dietale in Pest'a, Ioanu Moldovanu, notariu comunale in Siri'a, Alesiu Popoviciu, avocatulu in Comlosiu (Sant-An'a), si Ioanu Rosiu, senatoru magistratiale in Aradu. c) In senatulul episcopescu: Asesoru ordinariu mirenu: Petru Petroviciu, notariulu asociatiunei romane aradane. Asesori onorari preoti: Simeonu Popoviciu, parochu in Bichisiu, Ioanu Popoviciu, parochu in Iancabidu, Moise Magdu, parochu in Sioimosiu, si Constantinu Popoviciu, parochu in Comlosiu (Sant-An'a). Asesori onorari mireni: Georgiu Fogarasi, avocatulu in Lipov'a, Demetriu Bonciu, avocatulu in Aradu, Davidu Niora, jude cercuale in Aletea, Georgiu Dogariu, posesianatu in Aradu, Emanuilu Missiciu, asesoru la tribunalulu comitatense in Aradu, Iosifu Popoviciu, avocatulu in Aradu, Georgiu Haica, jude cercuale in Soversinu, si Ioanu Suci, notariu comunale in Socodoru.

II. La consistoriul d'in Oradea-Mare

Presiedinte vicariu episcopescu: (d'in statulu personalu alu senatului strinsu bisericescu) Mironu Romanu, protosincelu. a) In Senatulul strinsu bisericescu: Asesori onorari: Iosifu Marchisin, protopresviterulu Belinului, Moise Porumbu, parochu in Tulca, Teodoru Filipu, parochu in Lugasiulu de susu, Petru Suci, spiritualulu captiviloru comitatensi in Oradea-Mare, Eli'a Moga, parochu in Rabagani, Iosifu Pintica, parochu in Seplacu, Vasiliu Papu, parochu in D-Foreu, si Nicolau Boitiu, parochu in Tinc'a. b) In senatulul scolasticu: Asesoru ordinariu mirenu: Georgiu Pop'a, redactor. foiei romane „Albin'a.“ Asesori onorari preoti: Georgiu Vasileviciu, protopr. Beinsului, Teodoru Pap, preotu in O-Hodisiu. Asesori onorari mireni: Parteniu Cosm'a, avocatulu in Beinsiu, Ioanu Fasse, avocatulu, Teodoru Lazaru, avocatulu, si Nicolau Zsig'a sen, negutiatoriu, toti acesti d'in urma in Oradea-Mare. c) In senatulul episcopescu: Asesori onorari preoti: Gavielu Neteu, protopresviterulu Luncei, Ioanu Cotun'a, preotu in Ciuntahazu. Asesori onorari mireni: Nicolau Diamandi, negutiatoriu in Oradea-Mare, Georgiu Borh'a, jude primariu cercuale in Beinsiu, Ignatiu Stup'a, asesoru la tribunalulu comitatense in Oradea-Mare, si Georgiu Rozvanu, avocatulu in Salont'a.

Alegerile senatelor strinsu beserecesci, cari dupa §. 116 alu statutulu organicu cada sub intarire episcopesca, le amu aprobatu si intaritu in facia sinodului pentru ambele consistorie, dandu cu acea senatelor mentionate juridictiune canonica in trebele beserecesci administrative, disciplinare si sacramentale. — Celalalte algeri, adeca pentru senatele scolastice si epitropesci, au trecut numai decatu finalmente in vigore; era alegerea secretariloru si a fiscaliloru la ambele consistorie dupa §. 119 alu statutulu organicu, e rezervata siedintiei plenarie a respectiveloru consistorie; remanendu presiului ordinariu a denumi pre defensorulu matrimonialulu si p rsonalulu de manipuliune.

Pentru constituirea si inaugurarea ambelor consistorie organizate in modulu aretatu mai susu, amu pusu terminu, si adeca pentru consistoriulu d'in Aradu pre Mercuri in 27 Maiu vechiu a. c. la Aradu; era pentru consistoriulu d'in Oradea-Mare pre Joi in 4. juniu vechiu a. c. la Varad-Velenti'a; pre candu toti asesorii consistoriali mai susu numiti sunt pofiti la respectivele resiedintie episcopesci d'in Aradu si Varad-Velenti'a, pentru depunerea juramentulu si inceperu functiuniloru sale asesoralu.

Deodata cu inaugurarea consistorieloru noue, aceste voru incepe functiunile sale, acomodandu-se in tote statutulu organicu; era scaunele protopresviterali, ca foruri de prim'a instantia, pana atunci voru ave pretotindene a pasi in vietia, dupa cumu acele sunt constituite; totu asié va trebui numai decatu se se puna in lucraru noulu organismu beserecescu in tote alte parti inferioare, dupa cum prescrie statutulu organicu.

Asesorii de pana acum ai ambelor consistorie, cari nu ocuru in lista nou alesiloru asesori, dupa votulu sinodulu eparchiale, si voru retiené si mai departe caracterulu

si distinctiunile asesoralu; dar' sunt deslegati de sub obligamentulu de a participá la agendele consistoriali.

Pentru asesorii noui, alesi d'in statulu preotiescu, mi-reservu dreptulu archierescu de a-le daru distinctiunile corespondentorie atunci, candu d'insii prin sirguintios'a cercetare a siedintieloru consistoriali, si preste totu prin zelulu oficiositatei voru justificá increderea sinodulu eparchiale pusa in ei, si in fapta se voru recomandá pentru atari distinctiuni.

Voiescu, ca literele aceste pastorali ale mele, prin midilocirea domniloru protopresviteri numai decatu se se impartasiésca iubitululu cleru si poporu d'in tote comunele eparchiei mele spre cunoscentia; pofindu pre toti si pre fiesce-care, a conlucrá d'in respoteri la consolidarea noulu organismu beserecescu, dela care depinde prosperarea trebeloru beserecei nostre nationali.

Datu in resiedinti'a episcopesca d'in Aradu, in 12. Maiu vechiu, 1870.

Procopiu Ivacicoviciu, m. p.
Episcopu.

Nr. 88
Seria XII

A v i s u.

Subscris'a directiune grabesce a aduce la cunoscentia onoratulu publicu romanu cá, conformu decisului d'in siedinti'a de adi, „adunarea generala a Asociatiunei nostre nationali, defipsa pro 6. juniu nou a. c. si urmatoriele dile“, va fi impreunata cu urmatoriele productiuni, arangiate in favorea fondulu Asociatiunei:

I. In diu'a prima a adunarii, adeca luni in 6. juniu, la 8 ore ser'a, se voru esecutá de cátra „societatea de diletanti d'in Temisior'a“, doue representatiuni de piese „teatrale“ in teatrulu de aicia, si anume:

1. Comedia intr' unu actu, de Alesandri.
2. Comedia er' intr' unu actu, de Lesrescu, „Fantasma“.

Societatea acést'a, compusa d'in 13. teneri diletanti romani, va fi acompaniata si de „Corulu vocalu musicalu“ alu plugariloru nostri romani, compusu de parintele preotu Sietpetianu d'in Chisetu.

Venitulu este menitu fondulu Asociatiunei, si biletele de intrare se voru capeta la cassa teatrulu.

II In diu'a a doua a adunarii, adeca marti sera, 7. juniu, se va tiene petrecerea de saltu (balu) nationalu la Otelulu „Crucosa alba“, totu in favorea fondulu Asociatiunei.

III. In legatura cu acést'a petrecere, intre ora de repausu, se va esecutá o „sortitura mica“ a obiectelor donate d'in partea damelor nostre romane, — ce au remasu in favorea Asociatiunei d'in sortitura de anu.

Biletele de intrare, stabilite pentru familia cu 3 fl. 50 cr., si pentru una persona cu 1 fl. 50 cr., — cátra cari se voru dá „gratisu“ cáte la 1. biletu de familia trei, er' la 1. de persona cáte unu sortiu, — se potu cumperá numai la perceptoratulu Asociatiunei si, in diu'a balului, la cassa, de-ora-ce tempulu este pre-scurtu, ca se se pota tramite spre distribuire.

Aradu, 26. maiu nou, 1870.

Directiunea Asociatiunei nationalu pentru cultura poporulu romanu*)

Ioane Popoviciu Desseanu,
Directoriu secundariu.

Petru Petroviciu,
notariu.

Chesintiu, 13 maiu 1870.

In Nru 37 alu „Albinei“, Dlu I. Tuduescu relatá on. publicu romanu despre adunarea invetiatoriloru d'in protopopiatulu Lipovei, tienuta in comun'a Chesintiu in 16|28 aprilu a. c.

D-sa inse nu descrie on. publicu decurgerea adunarei in tota goletatea ei pentru-cá, vedi bine, insu-si se rusineza. Eu inca nu voi face acést'a, cá-ci credu, cá notariulu sec. alu adunarei nostre si va implini detorinti'a si va areta adeverulu; dar' fiindu-cá colegulu Tuduescu ataca in raportulu séu si persona mea pre nedreptu, — vinnu numai se me aperu.

Dlu colegu T. dice, cá reuniunea a avutu reco primire in Chesintiu; cá comun'a era ca desierta de locuitori; nime nu se interesá de noi, etc. — Eu d'in partemi i respundu cu da, asié este! Si cum se poteá altu-feliu, candu Dvostra venit d'in Lipov'a in Chesintiu pre la 11 ore, dupa-ce poporulu adunatu, perdiendu-si pacientia, trebui se plece a casa.

Cátu pentru energia mea protestare, — cum dice col. T., — de a nu invitá preutimea la reuniune si ceremonía, i-respundu simplu, cá nu este adevratu; vedu cá a fostu in ratecire, cá-ci intr' adeveru, eu m'am opusu

*) Tote celalalte onorabile Redactiuni suntu rogatu a reproduce acestu Avisu si in diarielu loru.

Directiunea.

si nu m'am invoitu a se invitá preutimea ne-romanana d'in locu, carea numea adunarea nostra adunare de „vándorlási.“ Majoritatea invetiatoriloru adunati inca a fostu de parere mea; n'a fostu inse vorba de on. nostra preutime romana.

La cele doue intrebari am se-ti respundu, colega T., cá numai asié vomu ajunge la scopu, daca vomu incungiura reulu si pre urditoriului; daca vomu iubi si stimá numai pre acei-a, cari ne iubescu pre noi si interesele nostre nationali si daca nu ne vomu spariá de ori-ce tufa si impedeccá in ori-ce obielu. Invetiamentulu inca va inaintá mai bine, candu ne vomu desbraca de ambitiunea cea falsa.

Dici mai departe, colega T., cá colegii aru fi avutu una placere, daca m'asiu fi produsu cu metodulu propunerei, etc. Bine; inse Dta, ca unulu, care voiesci se fi fruntea invetiatoriloru d'in acestu tractu, nu te-ai ingritu se faci una programa pentru adunare.

In daru ne mai incercama a ascunde mitia in sacu, cá-ci on. publicu s'a potutu convinge chiaru d'in raportulu Dtale, cá noi ne-amu adunatu numai pentru a vedé Chesintiulu si a alege membri onorari; nimicu mai multu.

Pre acést'a cale nu ni vomu ajunge scopulu. Trebuie se ne desbracamu de ori-ce falsa ambititiune, care este seminti'a discordiei; se procedemu in contielegere, cu vointia si inima sincera; atunci reuniunea nostra va inflori.

E. Andreescu, m. p.
docinte rom.

Clusiu, 24 maiu 1870.

Onorata Redactiune!

Cu mare surprindere si amaretime cetii in pretiuita Dvostra foia, Nr. 42., una corespondintia malitiosa, cu datulu Clusiu 1-a maiu a. c., subscrisa de nu sciu cine, pre aici nice de nume cunoscutu, Alesandru Popu, cetatianu in Clusiu. Acestu cetatianu falsu are obrasnicia de a esi in facia onoratulu publicu cu una corespondentia reutatosia si de a trage la indoiea si respective a deminti una fapta mareta si demna de tota laud'a, publicata inea in ianuariu a. c., in Nr 6 alu „Gazetei Transiv.“ Precum se vede, malitosulu individu a scrisu numai d'in audite, nesciindu nice timpulu, nice diuariulu, nice sum'a despre care a fostu vorba in laudata foia; — acést'a se vede d'in pasagiule sale, unde dice: „Devenindu in vacantia parocia si protopopiatulu Clusiuului, unu corespondinte d'in locu, semnatu cu liter'a V., se apuca in dilele trecute a laudá pre unu aspirante, d'icundu intre altele, cá acestu-a ar' fi staruitu pentru bunastarea bisericei gr. cat. d'in locu pana la una suma de 4000 fl. v. a. Intrebu acum, cá ore cine a fostu urditoriulu acelei mintiune, pre carea o respingu cu tota indignatiunea si cu totu dispretiulu? Dsa ar' fi facutu mai bine, daca ar' fi d'isu, cá i-a cascigatu insu-si in buasariulu séu.“ Apoi dice mai departe: „Dlu V. mai bine facea, daca folosea orele vacante d'in oficiulu, in care se afla, spre unu scopu mai buntu. In fine dice — intre altele — Dle V., de-si pote Dta vei tacé ca pescele, mi tienu de detorinta a te provocá pre onorea DTale, daca mai posedii cátu de putiena, ca se binevoiesci a-mi areta prin cuientantie legali, pre calea publicitatii, acei 4000 fl. v. a. si cá unde este incassata acést'a suma? Apoi cá, ore adevratu e, cá sum'a mentiuata s'a cascigatu numai singuru prin staruinta aceluia, pre care lu credi DTa?“ Aceste sunt pasagiule cele mai insemnate ale falsulu cetatianu.

Subsemnatulu, de-si sum betranu, in etate preste 73 ani, dar' fiindu-cá sum parte membru, parte curatoru alu bisericei gr. cat. d'in Clusiu, si asié fiindu-mi pre bine cunoscute impregiurările si adeca venitele si erogările numite biserice, nu me potu retiené ca se nu respingu cu indignatiune — in interesulu adeverulu — fals'a, mintiuosa, tendintios'a si calumniatori'a corespondintia a nu sciu carui siarlatanu si neobrasnicu cetatianu de aici, dupa cum se numesce. Mi-am luat ostenele a lamuristarea lucrulu dupa cum in adeveru esiste. Calumniatoarele se vede, cá nu a cetitu corespondinti'a Dlui V., pentru-cá in aceea nice pomana nu a fostu de 4 mii fl. incassati, ci vorb'a a fostu de una suma de 5000 fl. v. a. cascigata, singuru prin D. Gregoriu Chifa, in bani si realitati, pre sem'a bisericei si a scolei nostre de aici. Dlu V., precum se vede, inea n'a cunoscutu bine starea lucrulu, séu dora a voitu a dá publicitatii aceca ce s'a cascigatu numai pentru bisericea si scola nostra, inse n'a mentiuat si averea ce se urca preste 1000 fl., cascigata in realitati pre sem'a scolei gr. cat. d'in Veneti'a-inferiora, in vicariatulu Fagarasiului; credu, cá respectivii voru fi si primitu incunoscintia despre acést'a de la judecatori'a d'in Clusiu. Éca, Dle cetatianu falsu, on. d. Chifa nu a cascigatu numai 4000 fl. pentru scopuri sante, ci 6000 fl. v. a., in bani si realitati. — Acést'a o sciu si de acolo cá, daca laudatulu domnu nu venia noptea la mine totu intr'unu sufletu, asemene si la Dlu Dr. Ioane Maioru, fostulu cons. scol., la Dlu N. Barbu, secret. guvern., si la altii, ca se ne roge se ne ostenimu pana la fericitulu N. C., care tragea de morte si care demaneti'a si mori

una substantia aproape la 7000 fl. venia in mani neromane. Sclii DTa acest'a, Dle cetatianu? Afara de acestu casu, eu insu mi am subscrisu mai multe documente, facute la indemnulu Dsale de unii credintiosi ai nostri de aici, spre immultirea averei baserencesi si scolare, — dupa cari, baseric'a si pana acum a incassatu bani, era alteo sunt sub pertractare pre la judecatoria.

Catu pentru corespundint'a scrisa de V. in „Gazet'a Tr.“, asigurau pre cetatianulu falsu, ca aceea nu este scrisa nice de unu oficialu, seu de L. V., cu atatu mai putienu de nu sciu ce corespundinte de ore candu alu „Sionului Romanu;“ inse tote ce s'au scrisu acolo sunt adeverate, dupa cum am arestatu mai sus; catu inse pentru pretensiunea falsului cetatianu, de a i-se areta adeca cuietantiele legali, se binevoiesca a ni spune, ca unde, in care strada si sub ce numeru locuiesce, ca se-i potemu areta cuietantiele pofite, mai antaiu Dsale in particularu, apoi si pre calea publicitatii, si se ustenesca pana la casele parociale, ca se-i damu deslucirea necesaria in faci'a curatoratului, — candu cu acesta ocaziune vatematulu in onore si in numele celu bunu, de care se bucura, cunoscundu-lu si in persona, mai usioru lu va pote areta judecatoriei criminale. — La d'in contra, lu vomu dechiar'a de unu malitiosu siarlatanu, calumniatoriu, etc.)*

Georgiu Krájnik, m. p.

nobilu de Ursinulu-de-josu, ces. reg. supremu silvanariu in pensiune si curatoru la baseric'a gr. cat. d'in Clusiu.

VARIETATI.

* D. Deput. Alexandru Romanu, dupa ce a petrecutu 131 de zile, adeca 4 1/2 lune de captivitate in prinsore politica la Vatiu, sambeta ser'a in 28 Maiu a sositu la Pest'a, fiindu dimisu d'in ordinea Dlui ministru de justitia Baltazaru Horvatu, carele, cunoscutu de sentimintele sale umanitarie, pre basea atestatului medicalu, i-a incuviintiatu unu concediu de 10 septemane spre a pote intrebutia scaldele minerale pentru alinarea acutelu doreri cronice de peciore si de ficati, de cari patimesce inca de la an. 1863. — In decretulu resp., semnatu de D. Secretariu de statu Nicolau Szabó, concediulu s'a incuviintiatu cu urmatoriele trei conditiiuni 1) ca nu va es' de pre teritoriulu monarciei ostrungure, 2) ca va insinua scaldele la cari va petrece, asemenea si in casu candu ar vre se schimbe loculu, si 3) ca dupa expirarea terminulu de 10 septemane se va intorce spontaneu la Vatiu. Dupa ce promise (in scrisu) a tiené aceste conditiiuni (de altmintrea prea superflue), fu eliberatu indata in aceea-si di.

Totodata facemu cunoscutu cetitoriloru nostri ca judele de instructiune la tribun. de pressa D. Tauschner, d'impreuna cu unu notariu adhoc, este inca in 21 Maiu la Vatiu pentru a face Dlui Ales. Romanu intrebările si a-i lua respunsulu la punctele principali d'in articolulu publicatu in Nr. 68. „Fed.“ 1869. pentru carele s'a intentatu procesu nou. — D. Romanu au respunsu forte scurtu si numai la 3 puncte observandu ca si reserva de a respunde mai pre largu cu ocaziunea pertratarii.

* (Fuga asié numita „amok“ pre insulele Sund'a.) Fuga amok pre insulele Sund'a este ultim'a fapta a unu desperatu. Precum la noi unu nefericitu si-pune capetu vietiei sale prin unu simplu suicidiu, asié acolo elu fuge „amok.“ Mangasaru, in insula Celebesu, este loculu celu mai renumitu alu Orientelu pentru acesta fuga de morte. Se dice, ca numita fuga se intempla in tota luna de doue ori, cu care ocaziune si-perdu vietia diece pana la duodecieci persone. Indigenii insulei Celebesu considera de unu ce onorificu a comite suicidiu, si de unia cale cuviinciosa, pentru a scapa d'in una situatiune dificile. Spre esemplu, unu omu are detorie si nu le pote plati, prin urmare ar' trebui se devina sclavu; seu si-a perdutu in sclav'ia feme'a si copilulu si nu scie nici unu mediu-locu, prin care se si recascige cele perdate; atunci si-alege calea de a se resbuna contra omenime si a mori cu onore. Pentru ajungerea acestui scopu, elu inage unu

*) Dlu Alexandru Popu nu este corespundintelo nostru; Dsa s'a adresatu catra noi cu rogarea ca, sub respunsabilitatea sa propria, se-i publicamu scrisorea. Noi primimu scrisori de la multi romani, pre cari nu-i cunoscemu in persona, dar' cari sunt demni de tota stim'a. Cu tote aceste, omeni, cari abuseza de publicitate, se afla si se voru afla totu de-una. Este greu, daca nu chiaru imposibilu, de a-i evita. In casulu presentu nu potemu, decatu se provocamu pre Dlu Alexandru Popu ca, in terminu de diece zile de la diu'a aparitiunei Nrului presentu alu diariulu nostru, se se justifice, ca-ei altmintre, dupa acestu terminu, redactiunea se va dechiar'a d'in partea sa si va pred'a numai decatu onorab. persone atacate manuscrisulu propriu alu Dlui Alexandru Popu. Red.

pumnalu in anim'a primulu omu pre care lu intalnesce, dupa ace'a fuge cu arm'a incrunata in mana, cercandu a vulnera si ucide pre totu insulu care i-vine innainte. Acum'a resuna d'in tote partile: Amok! Amok! Numai de catu se aduna omeni cu lanci, cutite si puscesi dupa ace'a se incepe una venator'ia furiosa si turbata, candu apoi nefericitul, invinsu de mai multi, more in mediu-loculu iritatiunii si ferbintielei luptei. Este lucru remarcabilu, ca asemenea casuri de furia erumpu cate una data si la negri, cari luora in Brasilia ca sclavi. Negrii acesti-a incepu cu a se lovi in capete mai lungu tempu, dupa ace'a fugu furibundi, pentru a si indestuli neinvingibil'a pofta de ucidere. Celu ce li vine innainte este perdutu; ca-ci lu vulnera cu ace lunge si sule, maltratandu-lu pana ce more.

* (Magiarismulu alungatu d'in Croatia). Cu ocaziunea aniversarei mortii banului Ielaciciu, in contra tuturor amenintiariloru d'in partea autoritatiloru magiarone, s'a produsu in Zagrabia una demonstratiune anti-magiara d'in cele mai pronunciate, in urm'a carei-a, firesce, cati-va insi fure arestati. Acesta demonstratiune s'a intemplatu in preser'a aniversarei d'in cestiune, adeca in 19 a lunei curinte, candu una multime considerabile s'a adunatu pre piatia Ielaciciu, unde se afla asiediata statu'a equestre a celebrulu banu croatu, inamicu de morte alu magiariloru, pre cari i batu mai de multe ori in 1848. Suboficierii d'in regimentulu de infanteria alu arhiducelu Leopold au dusu acolo acunune si le au depusu la pitorele monumentulu, intre aclamatiunile entusiastice si repetite ale multimei. In acestu momentu, sosindu pandurii magiaroni, adunarea fu imprasciata si se fecera cate-va arestatii. In diu'a urmatoria, monumentulu lui Ielaciciu era acoperitu cu flori si girlande, si multimea nu mai incapea in catedrala, unde se tienu unu requiem in onorea eroulu eroatu. — Cumca acesta demonstratiune a exprimat sentimintele cari domnescu pretotindene in Croatia, se lamuresce d'in impregiurarea, ca una deputatiune de cetatiani d'in Zagrabia ceru de la politia numai decatu eliberarea arestatiloru. Dreptu ace'a, foiele oficiose si semificose magiare si magiarone sunt infuriate in gradulu supremu. Asié dara faimosulu pactu croatu-magiaru se clatina, si popularitatea guvernulu magiaru nu prinde nece decatu radecine in Croatia. Dapoi si cine a mai vedutu, ca vr'unu magiaru se aiba popularitate la natiunile asuprite, la romani, serbi, croati? etc. Dnulu Andrassy nu ni-ar' pote areta nece unulu; acesta e siguru.

* (Voevodu serbescu.) „P. N.“ ne surprinse cu urmatoriulu telegramu: „Carlovitiu, 24 maiu. In siedintia de asta-di a congresulu serbescu, Dr. Svetozaru Miletiicu, intre manifestatiuni sgomotose proclama, ca activitatea congresulu trebuie estinsa si pre terenulu publico-politicu. Majoritatea candida pre Cernoviciu de voevodu serbescu. Pre mane se pote astepta dissolvrea congresulu.“ — Chiaru daca acestu telegramu ar' fi una scornitura urtiosa, de cari se servescu foiele oficiose a dese ori, — pentru a batu-jocuri, seu mai vertosu pentru a suspitiuna, — telegramulu d'in cestiune este totu-si unu semnu, ca congresulu serbescu nu simpatizeza nece decatu cu principiile politice ale Dnului Andrassy, daca chiaru e vorba, se cunoscemu dispusatiunea politica a congresulu serbescu. Nu cum-va ocare-va agentu superatu alu Dlui Andrassy a voitu se si resbune prin unu asemenea telegramu? De altmintrea, acesta n'ar' fi una crima de lesu-magiarismu, ca-ci, dupa privilegiile, loru serbi au dreptulu de a-si alege voevodulu loru. Una asemenea propunere a lui Cassapinovicu se si primi unanimu in siedintia de la 28 maiu a congr. serb.

* (Abusuri.) Ni se scrie, ca scaunulu protopopescu d'in tractulu Popmezeulu nu si-implinesce detorintia de a face cercetare contra unu Domnu preutu, cu numele Toma Pop'a, care are una portare d'intre cele mai scandalose. Pentru ce ore Dlu Ambrosiu Marchisicu, ca presedinte alu forulu I, nu voiesce a tiené siedintie, de-si, afara de plansorile date contra D. preutulu Toma Pop'a, s'au adunatu si alte cause? — De ocam data am vedutu de bine a estrage numai atata d'in corespundintia mai lunga ce ni se tramise.

* (Femeele d'in Rusia) sunt admise la facultatea de medicina si chirurgia. Inainte de tote, voru ave a se supune unu esamenu prealabilu, apoi, la dorintia loru, voru fi primite in cursulu de medicina, care se va organisa in deosebi pentru ele; voru ave acei-a-si profesori ca studentii de seculu barbatescu si voru invetiá acele-si studie, cu exceptiunea, ca cursulu pentru femeu va dura numai 4 ani in locu de 5. Dupa acestu tempu, voru depune unu nou esamenu, voru capeta una diploma, in poterea carei-a voru pote exercita medicina in totu imperiulu rusescu. — Acestu proiectu fu aprobatu degia de tote corporatiunile sciintifice si, preste putienu, se va public'a.

* (Principele Constantinu Czartorsky), membru alu camerei boieriloru si presedinte alu bancei franco-austriace, dupa cum ni spunu sciri d'in Viena, a fugitu, lasandu dupa sine detorie msi multu de

300,000 fl. Acestu casu facu mare sgomotu in diferitele cercuri d'in Viena si, mai vertosu, intre aristocrati'a cea inalta

Sciri electrice.

Bucuresci, 22. maiu. Asta-di se serbeza diu'a suirei pre tronul a principelu Carolu prin servitiu divinu si prin una serbare mare populara cu musica si iluminatiune. Municipalitatea ospeteza poporulu sub ceriulu liberu in trei piatie diferite.

Viena, 23. maiu. Foiele de demanetia anuncia, ca ieri s'a tienutu una adunare a liberaliloru germani d'in tote terele de corona. Adunantia adopta urmatoriulu programu: solidaritatea tuturor germaniloru austriaci; tienerea la constitutiune si la tractatele cu Ungaria; respingerea federalismulu; reform'a representantiloru tierei, etc. — Unu cerculariu alu ministrulu de interne provoca pre guvernatorii provinciiloru a publica fara amenare alegeri noue.

Berolinu, 23. maiu. Diet'a accepta, cu 127 contra 119 voturi, amendamentulu relativu la sustienetea pedepsei de morte.

Bucuresci, 23. maiu. Cu ocaziunea aniversarei suirei pre tronul a principelu Carolu, una proclamatiune facu cunoscutu poporulu, ca preste putienu Domn'a va nasce unu clironomu. Poporulu salut'a cu bucuria acesta scire.

Lisabona, 24. maiu. Dupa cetirea decretulu, deputatii jurara a amená camera si a sustiené independintia Portugaliei. — Saldanha dede unu manifestu, in car dechiar'a, ca miscarea finita degia n'are nimic'a comunu cu cestiunea iberica.

Madridu, 24. maiu. Se asigura, ca Martos se va opune propunerei de a se oferí regentelului insemnele regesci. Primu dechiar'a in cortesu in numele regimulu, ca Ispania n'a participatu nice intr'unu modu la evenimintele d'in Portugalia, adaugandu, ca unincea se va pote realisa numai prin iubirea ambeloru popore, nice unadata inse prin fortia.

Viena, 25. maiu. „Fremdenblatt“ de asta-di dice, ca imperatulu n'a voitu se primerca deputatiunea confiniulu militariu, carea voia a presintá una petitiune contra provincialisarei confiniulu militariu.

Viena, 25. maiu. Principele de Gramont presinta asta-di Matst. Sale literale sale de rechiamare. S'a notificatu numirea lui Banneville de consulu francesu la curtea de aici.

Belgradu, 26. maiu. Imperatulu rusescu decora prin unu autografu pre metropolitulu Serbiei cu ordulu lui Vladimiru, class'a a dou'a.

Ruscicu, 27. maiu. Patriarculu are de cugetu a anatemisa pre l'ulgari in casu candu s'aru separa basericesce de patriarcatu.

Viena, 27. maiu. Guvernatorulu Boemiei, principele Mensdorff-Dietrichstein, sosi ieri aici si dechiar'a, ca nu accepta multu de la privirea cu care fu intempinatu in Boemia. Palacky confera de repetite ori cu Potoc si Taaffe, inse cererea lui de a se disolve diet'a Boemiei nu se primi.

Viena, 27. maiu. „Volksfreund“ publica respunsulu papei la una adresa, ce i s'a predatu d'in partea unei deputatiuni compusa d'in persone auctoritative, mai d'in tote partile lumei. Papa d'ise: „Eu sciu, ca Ddiu me va sprigini in calea, pre care am plecatu. Opositiunile nu voru pote invinge. In locu se me supunu rateciriloru civilizatiunei moderne, mai bine li voiu opune adeverulu, si, daca nu-mi va succede a impedeá societatea moderna de la suicidiu, voiu sci, ca am facutu celu putienu catu mi-a fostu in potintia spre a impedeá catastrofa.“

Milanu, 27. maiu. Tribunalulu de resbelu judeca, in urm'a incidentelu d'in Pavia pre unu corporalu la morte, si pre unu sergente la inchisore de 20 ani. Pre alti siepte compromisii contumacia.

Bursa de Viena de la 30. Maiu. 1870.

5% metall.	60.20	Londra	122.30
Imprum. nat.	69.40	Argintu	120.25
Sorti d'in 1860	96.40	Galbenu	5.78
Act. de banca	716. —	Napoleond'or	9.73 1/2
Act. inst. cred.	255.50		

Proprietariu si editoriu **ALEXANDRU ROMANU**
Redactoru respund. interim. **IONU PORUTIU.**